

Broj 95. svibnja, 2012.

GLASNIK

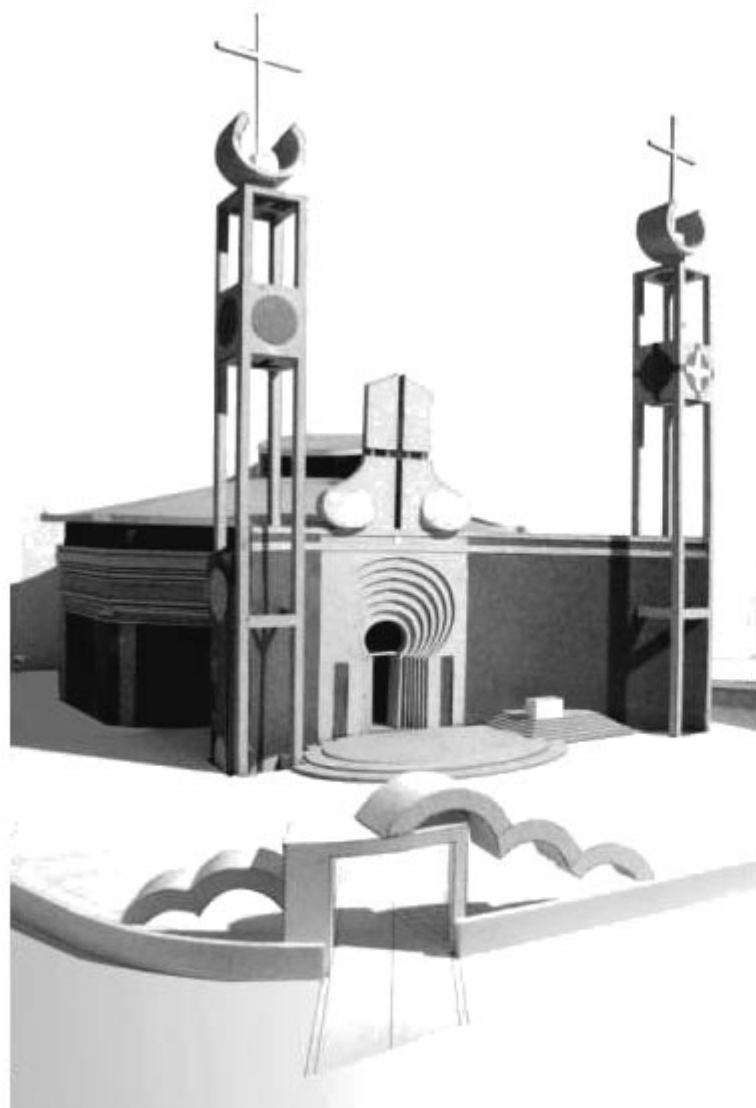
KOTORVAROŠKOG KRAJA

Tijekom vremena posta trebamo osobito razmatrati trpljenje našeg Gospodina i uživjeti se u njega. Ispitujemo svoju savjest, kako bi smo vidjeli kojim smo grijesima izazvali Isusovu bol. Da bi ispravila svoju krivnju i dijelila njegovu bol, želim pojačati svoju pokoru. Želim dobro bdjeti nad svojim očima. Želim paziti na to da su moje misli čiste. Želim njegovati bolesnike s većom ljubaznošću i iskrenim suosjećanjem. Želim se s većom brižljivošću držati šutnje srca, tako da mogu čuti Isusove riječi utjehe i tad mogu ja tješiti njega u siromasima, iza čijih se patnja i bol on krije. Želim u ispovijedi priznati ako sam zanemarila pokoru.

Majka Terezija

Izdavač:

**Župni ured Rođenja B. D. M.
78220 Kotor Varoš**

Tel./fax: 051 785 050

E-mail: mladi-kotorvaros@blic.net

www.kotorvaroskadolina.com

**Redakcija: Viktorija Barišić, fra
Anto Šimunović, fra Petar Karajica,
fra Marko Bandalo, fra Zoran
Mandić, fra Stipo Karajica, fra
Vinko Jelušić, fra Stipo Marčinković**

**Glavni urednik: Fra Anto Šimunović
Tehnička obrada: Viktorija Barišić
Lektorica: Luca Koroman**

**Tiraž: 500 primjeraka
Tiska: "Art Print" Banja Luka
Časopis izlazi dvomjesečno
Primjerak besplatan**

Cvjetnica - Uskrs 2012. godine

U crkvenoj, liturgijskoj godini svako vrijeme ima svoje značenje. Međutim, najznakovitije je vrijeme između Cvjetnice i Uskrsa, kada nam liturgija u želi znakovima predstaviti cijelu tajnu našega spasenja. Na samu Cvjetnicu Crkva se prisjeća Kristovoga svečanoga ulaska u Jeruzalem, kada on ulazi kao kralj, čašćen i slavljen od svih. Međutim, Cvjetnica nam daje i lekciju o naravi Kristovoga kraljevanja. Njegov tron je križ, njegova kruna je tmova. I mi u našoj župi procesijski smo ušli u crkvu noseći u rukama jelove grančice ukrašene cvijećem i imelom (četnu). Također smo, slušajući izvješće o Isusovoj muci, spoznali prolaznost zemaljskih vrijednosti u odnosu prema vječnim. Prikupili smo i svoj prilog za potrebe Misija.

Kroz Veliki tjedan spremali smo se za proslavu najvećih tajna naše vjere. Na veliku srijedu, mi

svećenici imali smo u katedrali u Banjaluci s našim biskupima Misu posvete ulja i proslavu svećeničkog dana.

Misu na Veliki Četvrtak svečano smo proslavili u našoj dvorani. Skupio se lijepi broj naših Kotorvarošana. Nakon sv. Mise tiho smo se razišli svojim kućama.

Na Veliki Petak imali smo obrede u našoj crkvi: Služba riječi – dijaloški smo čitali Muku po Ivanu. Kao i na Cvjetnicu udarna grupa bili su Veriči, ali i drugi su im se priključili.

Za vrijeme obreda ljubljenja Križa prikupljen je naš dar za održavanje crkava i svetišta u Svetoj Zemlji. Kada god se skuplja za neku potrebu naš kotorvaroški puk ima veliko srce.

Obredi Velike subote počeli su u 20.00. Za svaki od ovih svetih dana pristizalo je sve više i više vjernika. Nakon obreda Velike subote, kada smo već započeli sa

slavljenjem Uskrsa, radosno smo se razišli.

Uskrs ima svoje posebno mjesto. Dan odiše svečanošću i to ozbiljnom. Slavili smo Mise u Zabrdju, Vrbanjcima i Kotor Varošu. Nakon sv. Mise u Kotor Varošu zastali smo uz koji zalogaj, osvježenje i malo zabave. Naše umjetnice, domaćice našarale su jaja za takmičenje, djeca su imala svoju zabavu, a nisu zaboravljeni ni oni najpotrebniji. U akciji koju su opet vodile naše domaćice od prodaje kolača za Kruh Sv. Ante prikupljeno je 550 KM.

Lijepo je bilo vidjeti sav taj naš, kotorvaroški svijet koji je došao u rodni kraj, ali su mnogi, zbog obaveza morali brzo nazad na svoja radna mjesta, svoje nove domove. Ja se nadam samo češćim i dužim dolascima u lijepoj nam kotorvaroškoj dolini.

Fra Anto Šimunović

Kako smo proslavili Uskrs

Uskrs, najveći i najradosniji kršćanski praznik. Mi, u našoj župi lijepo smo ga proslavili. Dan prohladan ali nama prelijep, mnoštvo svijeta pristiglo iz svih krajeva. Vesela i radosna lica. Mise posjećene u obe župe, svijet pristigao u svoje domove da proslavi Uskrs sa svojim najmilijima. Puna sela, u gradu se osjetio život, da, tu smo došli svoji na svome.

Za sve lijepe stvari koje su nam se događale pobrinule su se između ostalog ponovo naše domaćice koje su ovog Uskrsa iznenadile župljane prodajom kolača. Akcija koju provodimo već bi se mogla nazvati i tradicijom jer smo je proveli i za dan Caritasa. Kolače smo planirale prodavati na sam Uskrs ali dogodi se čudo i svi kolači se rasprodaše na Veliku subotu. Znak da smo uspjele. Baš smo bile sretnе. Najveći donator za naše kolače je bio naš fra Zoran Mandić. Čovjek koji istinski podržava sve naše akcije, ono što bi se reklo od srca. Čim je čuo za akciju odmah je rekao da plaća paket kolača 50 Km a kad smo ih mu postali dobili smo 100 Km. Očito su mu se dopali, potruditi ćemo se da mu za Božić pripremimo njegove omiljene. Sav novac u iznosu od 500 KM dobiven od prodaje kolača donirali smo u Župni Caritas. Domaćice koje su sudjelovale u pečenju kolača su Janja Barišić, Ivka, Borka, Branka, Mira, Milijana i Nataša Juričević, Ljubica Lovrenović, Luca Marković, Ankica Verić, Anda Tomić, Štefica Kovač, Klara

Nikolić, Manda Bujdo, Manda Mandušić, Ivanka Antunović, Mira Petričević, Jela Sakan, Viktorija Barišić.

Sam Uskrs je bio u znaku koje će jaje biti najljepše. Naši kandidati koji su učestvovali u biranju najljepšeg jajeta svojski su se potrudili. Bio je to veoma težak posao za žiri u sastavu Zgrima, Ivke Barić, Mire Marković, Joze Petrušića. Trebalo je od prekrasno našaranih jaja izabrati najljepše. Težak posao. Nagradu za najljepše jaje odnio je, Pero Barić, drugu nagradu osvojila je Klara Zeba, treću Marija Vidović a utješna nagrada pripala je najmlađoj učesnici Niki, a svi su dobili prigodne nagrade.

I najmlađi su imali svoju zabavu, takmičili su se tko će biti najbrži i najspretniji u nošenju jajeta u žlici. Bilo je veoma živo i

veselo. Najbolji su nagrađeni a tko bi bio prvi i najspretniji nego Josipa Marković, drugi David Tomić, treća Katarina Šimunović a nagrađeni su sa 15, 10 i 5 Eura.

Ono što je još važno spomenuti to su mladi iz Welsa i okolice. Taj dan oni su uz još par župljana za sve organizirali ručak. Za sve se našlo prasetine, soka, pive a bilo je i rakije koju su ponudili naši svećenici. Lijepa gesta naši ljudi koji u svakoj prigodi i prilici pokazuju koliko vole svoj kraj i ljude koji su u njemu.

Svima koji su sudjelovali u organiziranju veliko hvala a nadamo se da će ovakvi običaji i tradicije još više zaživjeti u našem kraju, da će među nama vladati još veća sloga i veća druženja.

Viki

Blagoslov polja 2012. godine

Od davnina se znalo da s proljeća i jeseni, svake nedjelje ožive naša groblja. S proljeća od poljskih blagoslova, a s jeseni od Misa zahvale za plodove zemlje i rada. Tako smo i ove godine započeli s poljskim blagoslovima na našim grobljima.

Tako smo na sv. Jurja na statijskom groblju imali prvu Misu blagoslova za ovu, 2012. godinu. Na blagdan sv. Marka imali smo blagoslove na središnjim grobljima naših kotorvaroških župa: Čepak za kotorvarošku, Sokoline za sokoljska i Luke za vrbanjsku župu. I u slijedećim nedjeljama obišli smo i ostala groblja; Bilice, Baščina, Rokovo, Orahova, Postolje, Staro Rujevsko groblje, Zabrde. Još ćemo obići Duratovce, Draguljiće, Šibove i Novo Selo kao i ostale koji se jave i dogovore sa župnicima. Mi na tim Misama blagoslova zazivamo Božji blagoslov na naša mjesta, na plodove ljudskoga rada. Molimo da nas Bog

oslobodi od naših neprijatelja; manje grada i zla vremena; kuge gladi i rata te da se dostoji plodove zemlji dati i uzdržati.

Svoje molitve potkrjepljujemo Božjom Riječju i utičući se zagovoru Svih svetih.

Na većini mjesta domaćini su pripremili i malu zakusku, tako da su misari poslije «Stola Tijela i Krvi Kristove – svete Mise» pristupili i stolu okrepe tijela. To je lijepa prigoda da se ljudi koji se rjeđe vidaju susretnu, razmijene informacije, mišljenja i dr. Kamo sreće da imamo što više susreta jednih s drugima.

Fra Anto Šimunović

Sveti Leopold

U subotu 12. svibnja 2012. godine proslavili smo u Zabrdu zaštitnika filijalne crkve svetog Leopolda Bogdana Mandića. Za ovu proslavu pripremali smo se trodnevnicom koju su predvodili fra Marko i fra Anto. Samu proslavu predvodio je fra Vinko Marković sin našeg kraja, a trenutno župnik u Uskoplju. Govoreći o životu i svetosti sv. Leopolda fra Vinko je naglasio dvije stvari: njegovo domoljublje i želju da radi na jedinstvu crkava, i njegov neumorni i moglo bi se reći do smrti rad na pontirenju Boga i čovjeka. Kako reče

fra Vinko sv. Leopold je bio karika koja izmiruje Boga i čovjeka.

Na misi je bilo 130 vjernika, a poslije mise ujaci su za sve prisutne pripremili u dvorištu crkve prigodnu zakusku kojom su se svi prisutni okrijepili i porazgovarali i prisjetili međusobno prijašnjih godina i pokazali da žele i u budućnosti ovakva i brojnija okupljanja.

Ovim putem zahvaljujemo svima koji su svojim darom doprinijeli i za ovaj ručak u dvorištu crkve sv. Leopolda.

Fra Marko Bandalo

Spasovo

Nekako oko svetkovine Spasova vrijeme počne da se mijenja. Pred samo Spasovo ove godine vrijeme je bilo toliko promjenljivo da čovjek unatoč raznim prognozama nije bio siguran kakvo će vrijeme biti. Samo jutro osvanulo je izrazito mokro. Po putu prema zabrdskom groblju morao si proći kroz velike lokve vode, a niz put je tekao potok. Kada se krenulo s glavnog puta na grobljanski, začudo, voda nije tekla putem nego svojim jarkom. Bogu hvala za dobro urađen pristupni put

do groblja. Groblje je bilo lijepo očišćeno, kao uostalom i sva naša groblja.

Misu je predvodio župnik fra Anto uz suslavljenje fra Stipe Karajice. Župnik je posebno istaknuo da nam u Spasovu Gospodin daje nadu da će i naš život biti uzdignut od propadljivosti ovoga svijeta kao što je i naš Spasitelj uzašao na Nebo. Mi samo trebamo sa svoje strane uraditi što možemo a svako naše djelo Bog će

pratiti svojom pomoći. Na groblju je bilo nazočnih i više od 200 vjernika a i na Starom Rujevskom groblju bilo je oko 40 nazočnih.

Poslije Mise slijedila je zajednička okrepa, a u posljedipodnevni satima bio je turnir u Zabrdu na igralištu osnovne škole. Uz opuštenu atmosferu i lijepo vrijeme u finalnoj utakmici Baščinci su pobijedili ekipu Zabrđaca. Hvala svima na doprinosu jednoga lijepog i ispunjenoga dana.

Fra Anto Šimunović

Župa Vrbanjci

Kotor Varoš kroz povijest

Godine 1815. Orahova je imala 25 domaćinstava i 156 katolika. Budući da apostolski vikar biskup fra Augustin Miletić bilježi u svom izvješću, da Orahova ima prenosni misni oltar, smije se zaključiti da je ovdje svećenik povremeno dolazio govoriti misu.

Od sredine 19. stoljeća broj katolika u Orahozi u stalnom je porastu. Na popisu fra Marijana Mackovića, već više puta spomenutom, od 1871. u Orahozi su živjeli 34 katolička domaćinstva:

ANTUNOVIĆA Ivana, Jakina, Ivana Stipina, Joz, Joz Stipina, Marka i Stipe

ANTUNOVIĆ EFENDIĆA Jure

ANUŠIĆA Mije

BILANOVIĆA Luke

BILIČKIĆ Andrije

BILOBRKA Joz

BRNJAKOVIĆA Stipe

ČULINOVIĆA Ivana

DRAGULJIĆA Marka

DUJMANA Ivana

GRGIĆA Ive

JOZIĆA Nikole

JUKIĆA Mate i Joz

JURIĆA Stip

KESIĆA Jure

KOLAUZA Ive, Ivana, Jure i Šimuna

MARIANOVIĆA Ivana

MARIĆA Marka i Mate

MATIEVIĆA Pave

MIŠIĆA Jake

MUTAPČIJE Frane

NIKOLIĆA Jure

ORAŠKIĆA Ivana

PETROVIĆA Joz

Prema prvom Stanju župe (Status animarum), formiranom neposredno nakon osnutka vrbanjske župe, u Orahozi su, uključujući i Večiče, živjela sljedeća katolička domaćinstva:

ANDRIJEVIĆA Ilije i Joz

ANTUNOVIĆA Ante, Antuna, Davida, Ivana, Ive, Ilije, Marka i Mije

ANTUNOVIĆ JAKIĆA Ive i Mije

ANUŠIĆ Matije, Mije i Tadije

BARIĆA Mate

BILANOVIĆA Ive

BILOBRKA Ante, Ive, Luke, Mije, Stipe i Stipe Andrijina

BUMBE Josipa

ČAKARIĆ-BRNJIĆA Tome

ČULINOVIĆA Ive

DRAGULJIĆA Jale

DUJMANOVIĆA Frane

IVANOVIĆA Ive i Stipe

JOZIĆA Jure i Mate

ANDRIJEVIĆA Ilije i Joz

JUKIĆA Ive Jozina, Ive Martina i Ilije

JURIĆA Jake

KILIMDŽIĆA Ante

KOLAUZA Marka Jurina, Marka Šimunova, Mate i Mije

LUKIČIĆA Ilije

MARIĆA Jake

MARIJANOVIĆA Pile

MIŠKIĆ-KOLAUZ Marka

NIKOLIĆA Jure i Mate

PAVIĆ-MATIJEVIĆA Joz

PERIĆ Kate i Stipe

PETROVIĆA Marka

ŠARIĆA Peje

ZEBE Ivke i Matoša

ZRILIĆA Ive

Danas u Orahozi, uključujući i sve spomenute zaseoke, žive 242 katoličke obitelji.

S. Kovačić, Katolici u kotorvaroškom kraju, Svjetlo riječi, Sarajevo, 1989., str. 135.-136.

Mateo Kovačić, nogometaš Dinama i Kotorvarošanin

Mateo Kovačić, rođen je 6. svibnja 1994. u Linzu u Austriji. Danas poznati vezni igrač zagrebačkog Dinama i aktivni mladi reprezentativac Hrvatske. Najprije je igrao u austrijskom klubu Lask iz Linza, a zatim je karijeru nastavio u Dinamu iz Zagreba i postao veoma omiljeni igrač među članovima i navijačima svoga kluba.

Mateo, rođen si u austrijskom gradu Linzu, a tvoji roditelji su rodom iz Kotor Varoša. Kakva te sjećanja vežu za rodni grad roditelja i kad si bio posljednji put u njemu?

Na žalost sjećanja mene osobno ne vežu puno, ali zato znam da vežu i obvezuju moje roditelje. Oni su rođeni tamo, odlaze, posjećuju rodni kraj, rodbinu i prijatelje. Ja nisam bio puno puta. Zadnji put sam bio prije dvije, tri godine baš za Rokovo i Gospojinu, kada se okupljaju mnogi kotorvarošani. Bio sam na Rokovu na misi, a poslije i na turniru u Podbrđu. Mogu reći da me vežu samo lijepe uspomene. Volim ići tamo, posjetiti groblje i pomoliti se na grobu svoje bake. Drago mi je da sam iz tog kraja i želim tamo češće ići. Ali sam isto tako svjestan da će mi sportske obveze sve manje dopuštati tamo češće odlaske i posjete.

Odakle želja za nogometom i gdje si započeo prve nogometne korake?

Od malena sam volio loptu i samo loptu. Majka je to prva uočila, te me kao dječaka odvela u Linz na prvi trening i tada sam osjetio veću ljubav prema nogometu. Mogu reći da sam se sa sedam osam godina počeo intenzivnije baviti nogometom. Tada sam shvatio da sam loptu dobio kao dar od Boga, da prema njoj imam drugačiji odnos za razliku od drugih svojih vršnjaka i da loptu nekako drugačije šutiram. Mogu reći da sam sretan što sam to osjetio i što sam započeo s tim.

Jedan si od najpoznatijih mladih nogometaša. Mnogi idu na Maksimir i druge tribine zbog tebe, navijaju za tebe. Kako gledaš na to i pomaže li ti to na nogometnom terenu?

Sigurno je lijepo čuti da ljudi dolaze na tribine i zbog mene i da navijaju za mene. Važno mi je na početku karijere da ljudi prepoznaju da nogomet koji ja

igram ima kvalitetu i da im je po ukusu i da im se sviđa. Na travnjaku to svakako osjetim i čujem, ali ne previše jer se moram koncentrirati na sebe, na svoju igru, jer svaka mi je partija bitna i samo me ona može održati na zelenom travnjaku i u prvom sastavu.

Možeš li čitateljima, posebno svojim vršnjacima, reći što je bio „recept“ za tvoj sportski uspjeh?

Pa ne znam što bi u potpunosti mogla biti formula uspjeha. Svjestan sam da sam još na početku i da je puno toga još preda mnom. Sigurno je važno puno toga, počevši od dara, talenta, rada, volje. Važno je i kakav si čovjek, važna je vjera i odnos prema Bogu. Kako sam već i rekao pripisujem da je to i dar od Boga i to veliki dar. Sve je to međusobno povezano. Kod mene su prevagnuli upornost, rad, disciplina...

Nogometaš Dinama Mateo Kovačić

Nogomet se ubraja u kategoriju „umjetnosti“. Koliko su darovitost, trud, rad, disciplina i samokontrola važni za profesionalnog sportaša?

Uh... dosta teško pitanje!? Sigurno je važno sve to. Držim da je najvažnija darovitost, jer netko ima dar za slikanje i lijepo slika. Netko ima volje i dara biti svećenik i to lijepo radi. Čini mi se da sam i ja obdaren od Boga i želim taj dar iskoristiti i upotpuniti svojim upornim i predanim radom i zalaganjem. I ako čovjek nema rada, discipline i kontrole nad sobom ne može puno napredovati, jednostavno ne može se biti pravi profesionalac.

Kako uspijevaš uskladiti školske obveze s treninzima i nastupima u HNL-u, Evropi...?

Dosta teško, ali nekako uspijevam. Imam puno obveza i one mi uzimaju dosta vremena. Imam veliko razumijevanje nastavnika, roditelja i svih koji mi pomažu u svemu tome. Pohađam srednju školu gimnaziju. Za sada dva puta tjedno. U skladu sa slobodnim vremenom učim i polažem ispite. Moram iskreno reći da su mi u školi svi velika podrška i da su susretljivi prema meni.

Bojiš li se konkurencije u Dinamu i koja ti pozicija najbolje odgovara na terenu?

Pa, moram reći da se konkurencije ne bojim. Sretan sam da sam u ovakvom klubu. Ispunio mi se san o kojem mnogi mladi nogometaši mogu samo sanjati. Uzdam se u svoje mogućnosti i vjerujem da mogu i više napredovati. Iskustvo stječem igrajući uz zrelije igrače. Poštujem ih i od svakog njih nešto mogu naučiti. Konkurencija je jaka i ne bojim je se. Barem ne za sada. Najviše mi odgovara pozicija sredine terena. Volim biti ofenzivni

vezni igrač, a tako biti i bliže голу.

Kako gledaš na napetosti između Zagreba i Splita. Bolje rečeno današnjih sjevera i juga?

Sigurno da postoje napetosti između Zagreba i Splita, ali one znaju biti i prenapuhane. Dosta tome doprinose i mediji svojim pristupom i svojim pisanjem. Neke veće napetosti na terenu ja ne osjetim, a vjerujem niti moji suigrači. S Hajdukom igramo nešto motiviranije nego s drugima iz lige. Uvijek ga želimo nadigrati i pobijediti, kao uostalom i oni nas. Osobno mi se napetosti ne sviđaju, ako ih i ima treba ih ublažiti, sprječiti i zaboraviti. Evo prošli vikend je bila utakmica s Hajdukom. Pripremali smo se i radili kao i uobičajeno. Nadali se lakoj pobjedi, a vidjeli ste s koliko muke smo osvojili tri nova boda.

Kakva je budućnost nogometa i sporta u Hrvatskoj s obzirom na ekonomsku krizu, zatim afere, mito, neusklađena i nečista poslovanja?

Ja tu ne bih nešto previše ulazio u analize. Sigurno da nije lako, niti ugodno igrati i baviti se ovim zanimanjem kad čuješ za sve to što

jest ili bi moglo biti. Ja sam igrač u dosta organiziranom i stabilnom klubu i od nas igrača se dosta toga traži. Tako se i ponašam i vjerujem da samo svojim igrama u kontinuitetu mogu održati stabilan status u prvom timu, a i opravdati sportski život, kako sebi, tako i obitelji koja u mene ulaze i moju budućnost.

Ako bi ti se ukazala prilika da nogometnu karijeru nastaviš u inozemstvu. U koji klub bi želio otići i čiji nogomet preferiraš?

Za sada živim dan za danom. Ne bavim se nekom dalekom budućnošću. Ako bih sada i birao neki klub, onda se to zna da je to moj sadašnji klub Dinamo, a u budućnosti ne znam kako će se sve to odvijati. Nisam u mogućnosti, a niti je realno s moje strane o tome nešto određenije reći. Kao i mnogim mladim igračima, a i igračima s iskustvom san je igrati u Barceloni, tako je i meni. Sviđa mi se njihov način igre i volio bih tamo jednog dana i zaigrati. Zašto ne? Tko zna? Za sada sam zadovoljan u Dinamu i lijepo mi je. Uživam u njemu. Nek potraje, Bože daj!

Kad se prestaneš baviti profesionalnim nogometom, čime bi se volio baviti u budućnosti?

Pa ne znam o tome nisam još razmišljao. Mislim da je još rano o tome razmišljati. Na samom sam početku nogometne karijere. Želim prvo završiti srednju školu gimnaziju, zatim upisati nekakav fakultet, a nakon intenzivnog bavljenja nogometom, možda ostati u nogometu. Biti nogometni trener, trenirati mlađe naraštaje i prenositi im svoje stečeno znanje i iskustvo.

Vlasnik si već tri vrijedna sportska trofeja. Najmlađi si strijelac HNL-a, najmlađi kapetan u povijesti Dinama i dobitnik Večernjakova trofeja nada godine. Kako gledaš na sva ta dobivena priznanja, ipak među velikom konkurencijom?

Prvo sam zahvalan svima onima koji su sudjelovali u odlučivanju i dodjeli tih pobrojanih priznanja. Drago mi je zbog njih i gledam ih kao priznanja za dosadašnji moj trud, ali i priznanja svim mojim trenerima i svima onima koji me prate na ovom započetom putu. To su moralna i stvarna priznanja, ali ujedno i obveze za nastavak ozbiljnog rada i neposustajanja. Moram biti dobar čovjek, ali i bolji igrač. I da me se krivo ne shvati, sva ta priznanja su samo jedna u nizu u mojoj daljnjoj sportskoj karijeri, ako Bog da.

Znamo da si vjernik. Ideš na misu, moliš se. Koliko ti kao mladome čovjeku i sportašu pomažu vjera i molitva?

Meni vjera apsolutno puno znači i pomaže, a i od malih nogu sam s vjerom rastao i s njome se ponosim. Vjera i molitva su bili uza me posebno kad sam s četrnaest godina imao teški prijelom noge. Tada sam pomislio kako je s

nogometom gotovo, ali mi je neki tihi glas govorio, kako ima nade i da će sve biti uredu. Tako se hvala Bogu i dogodilo. Danas sam opet na terenu i na onom poslu kojeg najviše volim i gdje se najbolje osjećam, a to su lopta i nogomet. Vjerujem u Boga i molim se kad god stignem. Sigurno svako jutro i svaku večer. Molim kronicu koju sam još davno od svoje bake naučio moliti.

Kakav je Zdravko Mamić kao čovjek i kao sportski djelatnik. Nije li javnost „preoštra“ prema njemu?

Mislim da ga ljudi previše, ne znam kako bih rekao, uzimaju i doživljavaju ga grubog, a vjerujte nije takav. To je čovjek koji je mnogima pomogao i koji i danas dosta pomaže. Voli svoj klub i sve nas u klubu. Malo je pretemperamentan, ali to je dio osobnosti i karaktera. Mediji ga zato uzimaju više sebi, bolje rečeno uzimaju ga na „zub“, ali ja vjerujem da se on može nositi s time i da će ostati onakav kakvog ga mi znamo i doživljavamo. Kao velikog, korektnog, odgovornog i humanog čovjeka. Svaki čovjek koji ga

izbliže upozna, jednostavno ga zavoli i drag mu je.

Što bi poručio svojim sugrađanima, a i vršnjacima za predstojeći blagdan Uskrs?

Svim svojim sugrađanima u Kotor Varošu i izvan njega, svim župljanima, vjernicima, prijateljima i vršnjacima bih poželio sve najbolje za predstojeći blagdan Uskrs. Da budu okupljeni u svojim obiteljima i da se međusobno vole. Da proslave svetkovinu Uskrsa, kao blagdan našeg osobnog i zajedničkog mira, dostojanstva i pobožnosti. Da budemo jedno i da ne prestajemo ići na misu.

Imaš li još nešto nadodati za čitatelje Kotorvarškog glasnika?

Sve čitatelje Kotorvarškog lista najsrdačnije pozdravljam i želim da ga svi rado uzimaju i čitaju i ne samo ovom prigodom, kad sam ja bio gost. Hvala i vama fra Stipo, što ste me se sjetili i pozvali da budem sugovornik u našem zavičajnom glasniku i želim da on bude naša poveznica, kao što to i jest sve ovo vrijeme. Sve najbolje želim i još jednom hvala svima.

Razgovarao fra Stipo Karajica

Priredio: mons. Ivica Božinović

Banjalučki trapisti (8)

Prošle godine navršilo se 140 godina od dolaska prvih trapista u Delibašino selo kod Banje Luke i 100 godina od smrti osnivača samostana Marija Zvijezda oca Franza Pfannera. Ove obljetnice povod su da se opet progovori o njima i njihovim velikim zaslugama za sveukupni razvoj Banje Luke i njezina kraja. Nažalost, riječ je o zaslugama koje su proteklih desetljeća premalo vrednovane i zaboravljene.

Otac Bonaventura novi prior

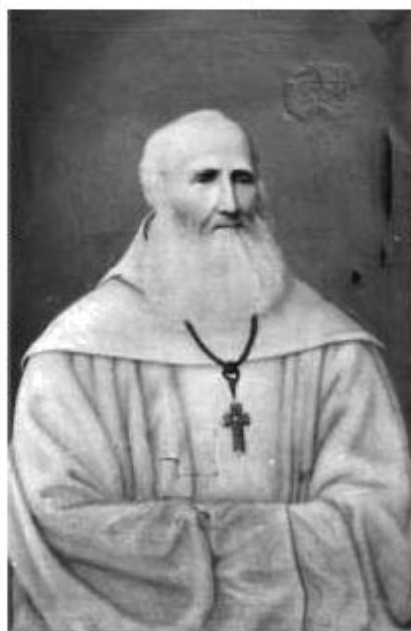
Otac Franz planirao je u Africi ostati tri godine, a nakon toga vratiti se u Mariju Zvijezdu. Stoga je tijekom njegova boravka u Africi od 1880. do 1883. godine službu poglavara samostana kao njegov zamjenik vršio subprior o. Bonaventura Baier. No, kada je o. Franz krajem svibnja (maja) 1883. godine zauvijek otišao iz Bosne i preselio se u Afriku, trebalo je izabrati novog poglavara. Trapistička zajednica izabrala je za svoga priora o. Bonaventuru, a njegov izbor potvrđen je od strane reda 27. kolovoza (augusta) 1883. godine.

O. Bonaventura rođen je 12. prosinca (decembra) 1818. godine u Amorbachu u Bavarskoj. U trapistički red ušao je 1851. godine u francuskom samostanu Port-du-Salut. Po odredbi Generalnog kapitula reda došao je 29. rujna (septembra) 1874. godine u Mariju Zvijezdu i preuzeo odgovornu službu učitelja novaka.

Naravno da je odlazak o. Franza uzdrmao zajednicu u Mariji Zvijezdi. Ponajprije više nije bilo osnivača koji je sigurnom rukom vodio zajednicu kroz mnoge poteškoće i u kojeg su svi, bez obzira koliko se s njime slagali ili ne, imali bezgranično povjerenje. Osim toga, s njim je otišlo i puno kvalitetnih redovnika na kojima je počivalo samostansko gospodarstvo. Tu su bili i samostanski dugovi, s kojima se zajednica bez vodstva o. Franza slabo snalazila. Istina, on je vjerovao da oni koji su ostali mogu bez velikih poteškoća kročiti naprijed.

Silna energija

No, nije to uvijek lako. Samostan je kratko vrijeme stagnirao.

Trebalo je stvari ponovno postavljati na svoje noge. "Hoće li to biti moguće s novim priorom", pitali su se neki.

Naime, dok je o. Bonaventura bio zamjenik o. Franzu, pokazao se kao skroman, tih redovnik kojega puno ne zanima ništa osim onoga što mu se povjeri kao njegova dužnost. Nije pokazivao nikakve inicijative koja bi ga preporučila za vodu jedne ovako specifične zajednice. To je energičnom o. Franzu očito toliko išlo na živce da je za njega napisao: "On se zanimao sitnicama, a ja velikim stvarima; on se bavio ceremonijama, samostanskim metlama i ministrantima, a ja sam saobraćao s ministrima, pašama, građevinskim planovima, raznovrsnim papirima i carinicima..."

Međutim, vrijeme će pokazati da se u ovom dobroćudnom starcu krija silna energija s puno smisla za sveukupni preporod samostana.

O. Bonaventura se pomalo

riješio najvećih vjerovnika tako što je pozajmio novac od svoga prijatelja u Francuskoj. Time je vratio povjerenje u Mariju Zvijezdu. Zajednica se pomalo obnavljala i broj redovnika popeo se na 90. Obnovio je rad u radionicama. Zanimati su bili dobro zastupljeni i uspješno su djelovale sljedeće zanatlije: stolari, bravari, kovači, kolari, cipelari, suknari, pivari, pekari, knjigovesci, četkari, ličiocci, pozlaćivači, tokari, užari, zidari, mlinari, sirari, korpari, tkaleci, limari, pećari, pilari, tesari, staklari, ciglari, pletači čarapa...

Godine 1884. započeta je gradnja katoličke katedrale, odnosno "biskupove crkve" u Banjaluci. Gradnju je vodio novoustoličeni apostolski administrator Banjalučke biskupije fra Marijan Marković, biskup. Trapisti su dali velik doprinos gradnji katedrale. U svojoj ciglani izradili su i darovali biskupu Markoviću 75.000 komada cigle i 25.000 komada crijepa. Darovali su također drvo i u svojim radionicama izradili vrata i prozore.

Marija Zvijezda proglašena opatijom

Samostan se, dakle, u samo dvije godine toliko stabilizirao i ojačao, te je o. Bonaventura počeo pripremati sve što je potrebno da Marija Zvijezda postane opatija. Dom Jerom, generalni vikar reda i opat samostana Sept-Fons, boravio je u Bosni i vizitirao samostan od 14. do 17. srpnja (jula) 1885. godine. Nakon uspješne vizitacije dom Jerom je predložio Generalnom kapitolu reda da se Marija Zvijezda podigne na rang opatije. Članovi Kapitula suglasili su se s prijedlogom i uputili molbu Svetoj stolici.

Priredio: mons. Ivica Božinović

Svojim dopisom od 4. prosinca (decembra) 1885. godine Rim je odgovorio pozitivno. Marija Zvijezda proglašena je opatijom! Trebalo je birati prvog opata nove opatije. Dom Jerom je poslao dom Laurencija, priora u Landspreissu, kao svoga izaslanika u Bosnu. On je predsjedao izboru prvog opata. Članovi samostana izabrali su aklamacijom 27. siječnja (januara) 1886. za opata o. Bonaventuru, dotadašnjeg priora. Njegovo imenovanje bi potvrđeno od strane trapističkog reda 4. veljače (februara) iste godine. Posvetio ga je fra Marijan Marković, biskup banjalučki, 29. lipnja (juna) 1886. godine, a generalni vikar reda ustoličio ga je istoga dana.

Tako je Marija Zvijezda dobila svoga prvog opata - Bonaventuru Prvog.

Proširenje crkve i gradnja zvonika

Crkva, koju je započeo graditi o. Franz još 1872. godine kao "dvoranu za pjevanje", postala je premalena. I vremena su se promijenila. Nije više bilo Turaka i sada se crkva mogla zvati crkvom, a ne "dvoranom". Sada se smjelo zvonik sagraditi i slobodno zvoniti. Osim toga, broj redovnika svećenika u samostanu se povećao i nisu imali gdje služiti sv. mise. Radovi na proširenju crkve i gradnji zvonika započeli su 1885. godine. Najprije je premješteno groblje koje je bilo tik uz crkvu. Pokojnici su ekshumirani i pokopani u zajedničkoj grobnici na novom groblju. Radovi su dobro napredovali i prva misa u proširenoj crkvi održana je 29. lipnja (juna) 1886. godine, tj. na dan posvete opata Bonaventure Prvog. Tijekom 1886. i 1887. godine crkva je dovršena i namještena novim oltarima. Sakristija je također uređena na prikladan način. Od 1887. do 1889. godine trapisti su radili na proširenju samostana dogradnjom na sjevernom i južnom krilu. U nadograđeni dio premještena je pekara i

ekonomat samostana.

Godine 1888. sirana je premještena u adaptirani dio radničkog azila. Te godine podignute su i druge gospodarske zgrade. Godine 1889. sagrađena je kuća za poslogu i nova, velika hladnjača.

Proširenje sirotišta

Proširenjem samostana stvoren je prostor za proširenje sirotišta koje je neprestano raslo. Naime, prijave za prijem novih dječaka stizale su gotovo svakodnevno sa svih strana. U arhivi samostana ostadoše brojne molbe u kojima siromašni roditelji ili skrbnici, ukoliko dijete nije imalo roditelja, mole trapiste da prime njihovu djecu. Molbu su redovito ovjeravali, kao svjedoci istinitosti, tadašnji predstavnici mjesnih vlasti i nadležni župnici. Proširenjem sirotišta opat Bonaventura Prvi želio je omogućiti prijem većeg broja dječaka. Proširenje sirotišta trajalo je dvije godine i dovršeno je 1890. godine. Te godine u sirotištu je boravio 81 dječak. Uz sirotište je otpočetka radila škola. Službeni naziv ove ustanove bio je Sirotinjski zavod sa rkt. pučkom školom. A tko su bili mali stanovnici sirotišta?

O tome prof. B. Babić iz Koprivnice piše: "Dječaci su u

zavodu većim dijelom bez roditelja ili su im isti tako siromašni da im ne mogu dati pravoga odgoja i kruha.

Što znači ovakav zavod za dobro, ne samo tjelesno nego još više duševno, nije lako svakome pojmiti. Dijete, koje ne zna samo sobom upravljati, a koje i sa strane siromašnih roditelja ne može imati nadzora i skrbi kako treba, u najviše je slučajeva izgubljeno. Dok siromaština ne dozvoljava njegov tjelesni razvoj i napredak, ona mu ujedno sprečava i duševno napredovanje. Čim je dijete ovakvih roditelja odraslo za bilo kakav posao, roditelji ga odmah turaju u posao, kako bi nešto privrijedilo za hranu i odijelo. Koliko ovakvih ostane cijeli svoj život kod svinja i goveda, gdje cijeli život nemaju prilike da steknu ni najmanju množinu znanja i po ničim se skoro ne razlikuju od divljih naroda. Nema tu ni govora o školi i naobrazbi, o čitanju i pisanju, napose ne u onim krajevima Bosne, koji su udaljeni od gradova i većih sela sa školom i crkvom...

Rekli smo već, kako je temelje sirotišta udario o. Franjo, osnivač samostana. On je uredio uz sirotište i pučku školu, a u radionama samostana mogla su djeca nakon svršene pučke škole učiti zanat, koji su htjeli. Još dok su išli u školu svaki je mogao da se za slobodna vremena, kad nije bilo učenja, zanima kojim zanatom, a nakon svršetka škole posvetili bi se oni, koji su bili za zanat zanatu, dok se darovite spremalo na nauke..."

Dom Bonaventura Prvi bio je čovjek poduzetna duha u svakom pogledu. Istina, nije bio onako vatren kao njegov prethodnik o. Franz, ali svakako bio je čovjek koji zna što hoće.

Broj redovnika u samostanu je narastao i opat je mogao razmišljati o osnivanju filijala samostana, pa čak i izvan Bosne. On će ih osnovati tri i to u Maglajanima, Novoj Topoli i Zadru.

Nastavit će se

Arhitekt Marko Mušič

Crkva rođenja Marije Djevice u novom ruhu

Poštovani čitaoci i dragi prijatelji "kotorvaroške ljepotice"!

Za nama su uspješno i zajedno obavljani značajni radovi na obnovi i uređenju crkve Rođenja Blažene Djevice Marije. Ponajprije kompletna i brižljivo dovršena obnova u ratu minirane i spaljene crkve. Tako obnova i sanacija fatalno oštećenih betonskih i čeličnih konstrukcija. Zatim izrada nove čelične konstrukcije lanterne, izvedba novog krova te zastakljenja crkve i lanterne. I na kraju gradnja novih u ratu srušenih zvonika zajedno sa visoko podignutim križima te ugradnjom zvonova.

U logičnom redosljedu radova slijedilo je oformljenje unutarnjih prostora nove crkve. Tako su iznimno uspješno završeni njezin nov plafon te obnova lučnih zidova lađe kao i zidova u pozadini galerije. U prošloj godini otpočelo je dovršavanje interijera sa ugradnjom novih podova od brižljivo odabranog prirodnog kamena koji će dopuniti drveni podovi u području prezbiterija, dnevne kapele i lučnih terasa sa klupama. Prema izvedbenim projektima koje sam Vama opisao te predstavio u Glasniku kotorvaroškog kraja oformljenje interijera naše crkve dovršiti će ugradnja drvenih klupa te izrada opreme prezbiterija. Tako oltarnog stola, ambona, sedije i sjedišta za ministrante i koncelebrante. Prema zajedničkoj odluci će tabernakul, svetohranište ostati u dnevnoj kapeli pored prezbiterija gdje je bio već prije rata. Stoga je potrebno djelomično obnoviti u ratu oštećeni tabernakul od bijelog mermerskog, rad slavnog slovenačkog arhitekta Josipa Plečnika, koji je bio prenesen iz nekadašnje crkve. Istovremeno se predviđa izrada replike drvene te pozlaćene statue Djevice Marije sa djetetom, rad akademskog vajara Julijana Renka. Kip koji je bio nekada također sastavni dio oltara

stare crkve bio je u ratu spaljen ali postoji realna mogućnost njegove ponovne izrade na osnovu dobre fotodokumentacije te naročito dragocjenog i sačuvanog brončanog kipa u manjoj razmjeri kojeg je umjetnik izradio kao osnovu za realizaciju njegove velike drvene plastike.

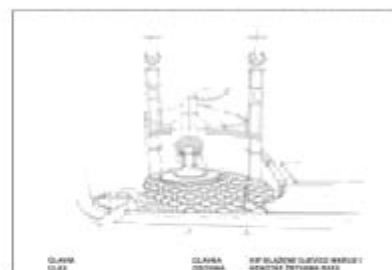
Trg ispred crkve.

Dragi prijatelji obnove i uređenja »kotorvaroške ljepotice«; sada je pred nama nov i posebno značajan izazov. Izazov uređenja prostora ispred crkve.

Slika 1.

Prostora novog trga koji se proteže između glavne, reprezentativne fasade crkve te glavne gradske ulice. Nov trg će tako podići svečanost i ljepotu glavne fasade crkve te naročito njezinog ulaznog portala. Tako će istovremeno naglasiti našu crkvu u gradskom prostoru te omogućiti brojne aktivnosti i događaje koji od davnine osmišljavaju trgove i otvorene prostore ispred značajnih sakralnih građevina (slika 1). U tradiciji uređivanja trgova, koju možemo pratiti tako u povijesti sakralne arhitekture kao i uređivanja gradova ti su otvoreni prostori uvijek od iznimnog značenja. Prije svega ti su trgovi prostori susreta i međuljudskog povezivanja te prostori prijelaza iz svakidašnjeg života grada u sakralnu atmosferu crkvenih građevina. Oni su otvoreni za okupljanje i praznične događaje ali također za intimni, pojedinačni doživljaj sakralne oaze tišine, mira i

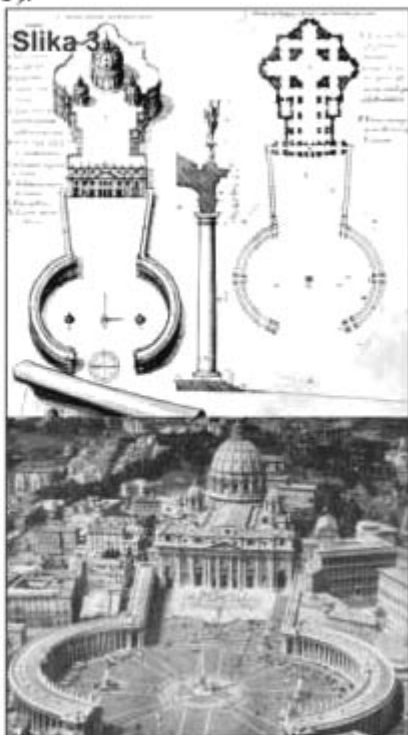

Slika 2.

meditacije. Stoga trgovi ispred crkvenih zgrada sadrže brojne kroz historiju sakupljene poruke od posebnog značenja.

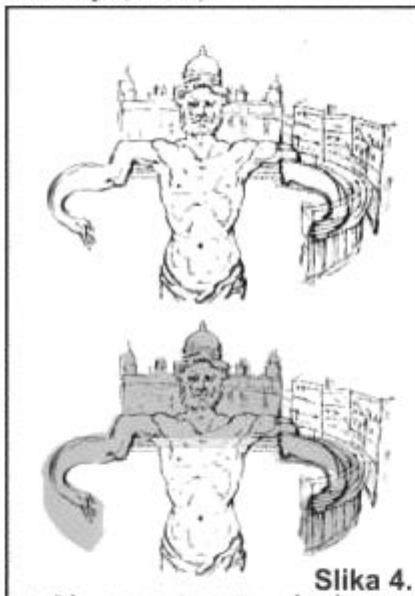
Poruke i sadržaje koje mogu samo u jednom takvom brižljivo uređenom te sakralnošću i meditativnošću ispunjenim prostoru postići ono pravo značenje i doživljavanje (slika 2).

Među brojnim i uvijek iznimnim trgovima, otvorenim predprostorima crkvenih građevina koje svaki od nas doživljava na putovanjima i posjetima historijskih gradova i sakralnih arhitektura svakako po značenju i ljepoti uređenja istupa trg ispred bazilike svetog Petra u Rimu (slika 3).

Taj je trg, kojeg neki nazivaju i piazza-teatro, dakle trg-pozorište genijalno ostvarenje Gianlorenza Berninija. Grandiozne Berninijeve kolonade sa zapanjujućom ukupnom dužinom od jednog kilometra (!), sa 284 stupova visine 13 metara koji definiraju prostor kolonada sa tri broda i njezinom ukupnom visinom od 20 metara iznad koje se uspinje još 140 skulptura visine od 4 metara u stvari definiraju, oformljuju trg »otvorenih ruka«. Kolonade zaista ovičuju trg kao zagrljaj dvojice ruka što je kao polazna ideja odlično vidljivo u originalnom crtežu samog Berninija (slika 4).

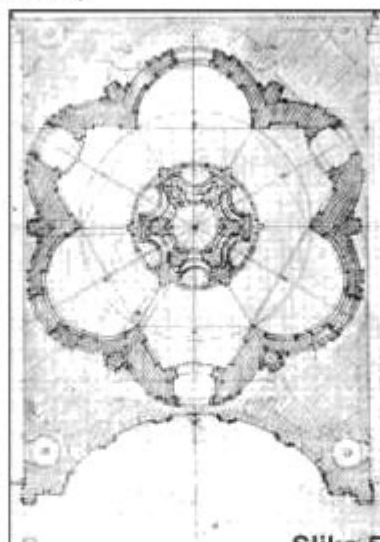

Slika 4.

Na tom crtežu, iznimnom dokumentu kojeg objavljujemo, u tamnijoj je boji naglašen onaj dio koji je za doživljaj zagrljaja ruka – kolonada koje pozivaju vjernike prema fasadi crkve svetog Petra posebno značajan. Kolonade sa ravnim potezima izrastaju iz završetka glavne fasade crkve gdje ovičuju vanjski ulazni plato, također prostor oltara sub divo prilikom misa na trgu, te prelaze na sredini otvorenog prostora u čuvene trobrodne lučne dijelove. Lučni zagrljaj tih kolonada oformljuje trg te ga otvara prema vječitom gradu, prema Tiberi i Andeoskom zamku.

Umjesto posebnog novog i dodatnog motiva kakvog predstavljaju Berninijeve kolonade naš trg grli fasada kotorvaroške ljepotice. Fasada koja je lučno razapeta među dvojicu zvonika nježno grli otvoreni vanjski prostor te poziva na ulaz u svetište. Tu je od posebnog značenja također ulazni portal koji u kaosu gradskih prostora i pravaca jasno i prepoznatljivo određuje glavnu osovinu trga i crkve. Osovinu dakle, koja u simbolnom i duhovnom smislu određuje i naše živote.

Trg ispred crkve Rođenja Blažene Djevice Marije u Kotor Varošu dakle prostorno određuje glavna, reprezentativna fasada crkve. Poput zaljeva trg prodire prema lučno oformljenoj fasadi i prema ulaznom portalu kroz kojeg prolazi u unutarnji prostor naše crkve. Za lučnu fasadu koja grli vanjski prostor te poziva na ulazak u crkvu mogli bismo pronaći sličnost ili čak uzor u fasadi crkve Sant' Ivo alla Sapienza u Rimu, u radu drugog čuvenog baroknog arhitekta, Francesca Borrominija (slika 5).

Slika 5.

Iako je ta fasada sasvim simetrična te daleko kraća od naše crkve ona ipak na slični način nježno poziva vanjski prostor prema crkvi te prema osovinski postavljenom

glavnom ulazu. Iako u tom čuvenom primjeru vanjski prostor nije trg nego unutarnje dvorište, atrium u kompleksu kolegija u njemu slično doživljavamo fenomen dinamično otvorenog prostora koji vjernika, posjetioaca ili promatrača okrene prema crkvi te prema ulasku u njezinu unutrašnjost.

Slika 5.

Kako je naš trg prostorno definiran sa glavnom fasadom crkve mogu ostati njegove ostale stranice otvorene. Otvorene pogledima ali istovremeno suptilno oformljene i poluzatvorene da bi se od svih pravaca sačuvao i potencirao doživljaj trga. Tako njegova uzdužna, zapadna strana koja se otvara prema glavnoj ulici grada i koju definira postojeći parapet od kamena. Tako njegova južna, prema župnoj kući otvorena strana, koju nježno grle postojeći lučni parapetni zidovi prema bašti ispred župne kuće. A tako i sjeverna strana trga u kojoj lučna forma opločena kao likovni produžetak proizlazi iz forme fasade crkve što dodatno naglašava zelenilo parka.

Marko Mušič, Ljubljana,
2012. godine

Nastavit će se...

Hrvatski mučenici i žrtve iz vremena komunističke vladavine

Međunarodni znanstveni skup «Hrvatski mučenici i žrtve iz vremena komunističke vladavine» održan je u Zagrebu 25. - 26. travnja u zgradi Hrvatske biskupske konferencije. Organizatori skupa su zajednička Komisija za hrvatski martirologij biskupskih konferencija Hrvatske i Bosne i Hercegovine, Hrvatski institut za povijest i Institut društvenih znanosti Ivo Pilar.

U ime Hrvatske biskupske konferencije skup je pozdravio njezin predsjednik, nadbiskup đakovačko-osječki Marin Srakić. U ime Biskupske konferencije Bosne i Hercegovine govorio je vojni ordinarij u BiH Tomo Vuksić, izaslanik predsjednika BK BiH biskupa Franje Komarice.

U ime Ureda za pronalaženje, obilježavanje i održavanje grobova žrtava komunističkih zločina nakon Drugog svjetskog rata, govorio je dr. Andrija Hebrang, predsjednik Upravnog vijeća Ureda.

U ime Hrvatskog instituta za povijest, govorila je dr. Jasna Turkalj, ravnateljica Instituta. Ona je istaknula kako se Institut sustavno bavi žrtvama rata i poraća i da za cilj ima pojedinačni popis svih žrtava tog vremena. Dosada je skupljeno oko 500. 000 imena. Neki se, nažalost, uporno trude poniziti rezultate istraživanja, iako žrtve imaju pravo na spomen i sjećanje, rekla je dr. Turkalj.

U ime Instituta društvenih znanosti Ivo Pilar govorio je ravnatelj dr. Vlado Šakić koji je upozorio da su žrtve komunizma u vrijeme komunizma bile tretirane kao neprijatelji, što je onemogućavalo istraživanje.

Uvod u rad znanstvenog skupa dao je gospičko-senjski biskup dr. Mile Bogović, predsjednik Komisije za hrvatski martirologij. Spomenuo je kako je papa Ivan Pavao II. vidio mučenike kao blago prošlosti te je pozvao sve narode da popišu svoje mučenike. Izgradnja Crkve hrvatskih mučenika na Udbini odgovor je Papi. Zajednička Komisija za hrvatski martirologij nastala je zato što o žrtvama nitko nije govorio. Prioritet je istražiti

žrtve komunizma. Biskup Bogović istaknuo je važnost suradnje s povjesničarima. Zbog toga je i organiziran ovaj znanstveni skup. Komunizam je oduzimao živote, ali i pravo na grob. Malobrojnost postupaka za proglašenje mučenika govori koliko je jaka promidžba protiv žrtava. Pred istraživačima je veliki posao, zaključio je biskup Bogović.

Dr. Jure Krišto, voditelj odjela za povijest Hrvatskog katoličkog sveučilišta, održao je izlaganje «Komunizam kao ideologija i politički program». U izlaganju je govorio o neprijateljskom stavu komunizma prema Katoličkoj Crkvi i o elementima komunizma kao što su ateizam, nasilje, manjak morala, mržnja i osveta.

Dr. Josip Jurčević imao je izlaganje pod nazivom «Ustrojavanje represivnog sustava u komunističkoj Jugoslaviji». Napomenuo je

da je do sada u bivšoj Jugoslaviji otkriveno oko 1.800 grobišta; 900 u Hrvatskoj, 600 u Sloveniji, 200 u Srbiji i 100 u BiH.

Dr. Miroslav Akmadža održao je izlaganje «Primjena represivnog sustava prema Katoličkoj Crkvi». Istaknuo je kako je represivni sustav bio usmjeren prema ljudima Crkve, prema njenim djelatnostima i prema ljudskoj savjesti.

Mt. Tomislav Jonjić u izlaganju «Zakonske osnove i mogućnosti istraživanja zločina i žrtava u Hrvatskoj» istaknuo je kako postoje pravne osnove za progon zločinaca, ali nema političke volje.

Dr. Mile Lasić održao je izlaganje «Zakonske osnove i mogućnosti istraživanja zločina i žrtava u BiH, a Mitja Ferenc izlaganje «Zakonske osnove i mogućnosti istraživanja zločina i žrtava u Sloveniji». Istaknuo je da se na području Slovenije nalazi izuzetno veliki broj žrtava.

Izvanjsudska nbijanja bila su najjača u Sloveniji gdje je najviše ubijeno Hrvata.

U popodnevnom dijelu prvog dana skupa dr. Vladimír Geiger u predavanju «Žrtve i mučenici Drugog svjetskog rata i poraća u Hrvatskoj» istaknuo je kako su u Jugoslaviji obavljena tri popisa ljudskih gubitaka. Nažalost, ti popisi nisu obuhvatili komunističke žrtve. O komunističkoj i partizanskoj represiji najbolje govori dokumentacija partizanskih postrojbi, organa KPJ, OZNE i KNOJ-a, rekao je dr. Geiger.

Predavanje «Žrtve i mučenici Drugog svjetskog rata i poraća u Bosni i Hercegovini» održao je mons. Tomo Vukšić, spomenuvši kako je u BiH poginulo 235 crkvenih osoba.

Slijedilo je deset izvješća iz pojedinih nad/biskupija. Dr. Anto Orlovač govorio je o mučenicima i žrtvama Banjalučke biskupije, dr. Vukšić Mostarske biskupije, a fra Stipo Marčinković Hvarske biskupije.

Potom je rektor Hrvatskog katoličkog sveučilišta dr. sc. Željko Tanjić otvorio izložbu literature na temu skupa, govoreći:

«Želimo sačuvati spomen na sve ono što se događalo u našoj domovini nakon Drugog svjetskog rata i u vrijeme komunističke diktature». Izložena literatura darovana je Hrvatskom katoličkom sveučilištu koje je organiziralo ovu izložbu.

U prijepodnevnom dijelu drugog dana, u četvrtak, 26. travnja, sudionicima skupa pridružili su se generalni tajnik Biskupske sinode

nadbiskup Nikola Eterović, zagrebački nadbiskup kardinal Josip Bozanić, sisački biskup Vlado Košić i član Europskog parlamenta Lojze Peterle. Nadbiskup Eterović istaknuo je: «Mi kao Katolička crkva dajemo naglasak na svjedoke, kršćanske svjedoke ljubavi i takvim veoma teškim vremenima i zato nastojimo povijesnim istraživanjima identificirati one koji su zavrijedili biti blaženi i sveci ... mi stavljamo za uzor blažene i svete koji su dali svoj život iz ljubavi prema svojim neprijateljima, koji nisu mrzili one koji su ih progonili ... Važno je otkriti te svjedoke i predstaviti ih cijeloj Crkvi, jer 20. stoljeće je stoljeće mučenika», poručio je nadbiskup Eterović.

Potom su slijedila izvješća iz još devet nad/biskupija, šest iz franjevačkih provincija, po jedno iz dominikanske i isusovačke provincije, te jedno iz Družbe milosrdnica sv. Vinca. Nakon toga izneseni su rezultati i planovi postojećih Postulatura za proglašenje mučeništva Alojzija Stepinca, Miroslava Bulešića, Drinskih mučenika i s. Žarke Ivasić, Vicepostulature hercegovačkih franjevac i Postupaka fra Rafe Kalinića i Dominika Barača.

O mučenicima i žrtvama Varhbosanske nadbiskupije govorio je dr. Ivo Balukčić, Franjevačke provincije Bosne Srebrene fra Marijen Karaula, a Hercegovačke provincije fra Miljenko Stojić.

Na skupu se govorilo kako je u Crkvi u Hrvata stradalo 668 crkvenih osoba. Nakon rasprave

biskup Bogović izložio je «Smisao i načini čuvanja memorije mučeništva i mučenika».

U zaključcima skupa ističe se potreba da svaka biskupija imenuje povjerenika za hrvatski martirologij, koji će koordinirati rad u biskupiji i župama. Polazište rada biskupijskih povjerenstava treba biti stvaranje popisa svih žrtava u svakoj katoličkoj obitelji. Potiče se Crkvu u hrvatskom narodu da nastavi i dovrši rad na pronalaženju mučenika među žrtvama i za njih pokrene kanonski postupak. Predlaže se da svaka biskupija na svom području odredi Dan mučenika i način proslave tog dana. Potiču se župnici da nastoje oko prikupljanja svjedočanstava živućih svjedoka. U svrhu praćenja i usmjeravanja Komisija će nastaviti razvijanje zajedničkog glasila i portala te nastojati oko osnivanja ureda. Komisija će objaviti zbornik radova s ovog znanstvenog skupa i po potrebi organizirati nove skupove. Pozivaju se državne vlasti u Hrvatskoj i Bosni i Hercegovini da što prije dovrše cjelovit popis žrtava iz Drugog svjetskog rata i poraća tako da se onemogućuje manipulacije sa žrtvama. Pozivaju se državne vlasti u Hrvatskoj i Bosni i Hercegovini da odlučnije djeluju u osudi zločinačke komunističke ideologije te promiču demokraciju i slobodu svake osobe, piše u zaključcima ovog znanstvenog skupa.

U Zagrebu 25. – 26. travnja 2012

Stipo Marčinković

Blagoslov, a šta je to?

Nije tome bilo davno, sjećam se svoje mladosti kada nas je ovdje u Bilicama a isto tako na svim grobljima naše Kotorvaroške doline znalo biti puno i mladih i starih, iz našeg sela kao i okolnih susjednih sela.

Tada nisam razumio što to uopće znači blagoslov polja, bojim se da i sada dosta toga ne razumijem ili ne želim razumjeti kao mnogi drugi, jer nam je lakše reći ma pusti to, to je bilo davno. Sjećam se kada bi fratar prozivao tadašnje domaćine, a oni se javljali sa darovima, odzvanjalo bi iz pojedinih dijelova groblja odgovor; prase ili janje ili stotinu maraka ili dinara što bi kod pojedinih izazivalo podsmjehivanje a možda i ruganje. Isto tako se sjećam poslije završene sv. Mise da smo tražili svoje susjede, prijatelje, kumove, rođake iz drugih sela da idu s nama doma za naš zajednički stol ili kako smo znali reći: "Idemo na užinu".

Da, bili je to neko drugo vrijeme, a danas ovdje poslije dvadesetak godina u našim Bilicama skupilo se osamdesetak ljudi zajedno sa našim fra Markom Bandalom. I kako bi sam fra Marko znao reći dosta nas se i skupilo, ne tako davno prije samo par godina bio sam ovdje na blagoslovu samo sa dvojicom, tako da napredujemo. Imali smo danas i prekrasan sunčani dan pa je vjerovatno i to doprinijelo našem

većem odazivu a isto tako vikend je povezan sa 1. svibnjem. Započeo je fra Marko ovo današnje Misno slavlje i odmah na početku povorka je krenula prema već poznatoj trasi po groblju. Kao i prije neki su slijedili fra Marka a neki su našli pogodno mjesto u bladini nekoga bora ili graba pa su se samo okretali za svečanom povorkom. Odzvanjale su niz Kruškik, Rovove i Gaj fra Markove riječi: "po znamenju sv. Križa od neprijatelja naših, oslobodi nas Gospodine. Od munje, grada i zla vremena, oslobodi nas Gospodine. Od kuge, gladi i rata, oslobodi nas Gospodine. Da se dostojiš plodove zemlji dati i uzdržati, tebe molimo usliši nas". I tako na četiri mjesta u groblju. Izgovarao je fra Marko ove riječi možda sa najviše osjećaja do sada koliko sam ga ja slušao, ili je to samo moja subjektivna procjena. Ipak ti njegovi osjećaji mogli su se iščitati iz njegove propovjedi a bio je kako bi rekli tvrdog govora. Na samom početku propovjedi kako sam bio blizu njega upita me. Što je to blagoslov? Kud me uhvatio nespregnoga, kud ja nisam baš za govor pred narodom kao on, ostalo mi samo da pocrvenim i oborim glavu u pod, jer bolje je pametno šutjeti nego blesavo govoriti. I mislim u sebi, e fratre moj, idući puta ja ću stati malo dalje od tebe. Nije mu bila misao da mene postidi

već sve nas da upita što za nas svakoga ponaosob znači imati blagoslov. Nastavio je dalje pitajući jeli blagoslov imati pun stol, ili je blagoslov imati pun džep novaca, ili je blagoslov imati neka druga ovozemaljska dobra. Odgovara fra Marko "NE" to nije blagoslov, to nije sreća. Kako kaže jedna naša pjesma "nije sreća para puna vreća, to znaju oni što je imaju" A što je onda blagoslov kojeg svi tražimo i za čim čeznemo, tražimo li ga na pravom mjestu, tražimo li ga istinski ili opet sami sebe zavaravamo.

A blagoslov je imati Boga u svome srcu, imati njegove zapovjedi u svome srcu i živjeti po tim zapovjedima. Znati uvijek Boga staviti na prvo mjesto ispred svega, ispred svih blagodati ovog svijeta, a to nije nimalo lako. Znati poštivati brata čovjeka, uvijek mu biti na pomoći. Blagoslov je znati da smo ovdje na zemlji samo prolaznici, da smo tu, kako sada uče krizmanici a mi stariji bi trebali dobro znati, da upoznamo Boga, da ga ljubimo svojim djelima i ponovno k njemu dođemo. Da znamo ovo vrijeme koje smo dobili iskoristiti kako treba, da sve što imamo nije naše, sve smo dobili na dar i sve ćemo jednog dana morati ostaviti i otići. A otići ćemo tamo gdje ovdje u ovom vremenu odlučimo i zaslužimo. Puno puta govorimo kako nemamo vremena nizašto, niza koga pa niti za same sebe. Blagoslov je imati vremena doći i ovdje u Bilice ili neko drugo groblje Kotorvaroške kotline i reći kao nekada naši stari "PRASE".

Završio je naš fra Marko sv. Misu a onda sve prisutne pozvao kako je i on bilčanin na užinu koju smo pripremili i postavili stol na džadi ispred groblja. Bili smo radosni što smo danas izabrali da dođemo baš na ovo mjesto, a vjerujem da će ovaj moj tekst još nekoga ponukati da iduće godine i on ili ona dođe u Bilice na blagoslov polja.

Mato Stipič dipl. inž.

Prođe korizma - i sada?

Prođe još jedna korizma, prođe još jedan Uskrs. Uistinu, naš Gospodin Isus Krist je uskrsnuo i pobijedio smrt. Za nas obične ljude je prošao muke, za nas grešnike je prolivao znoj i krv da bi vječno živjeli...prođe još jedna korizma, prođeš ponovo 40 dana u kojima je se postilo, u kojima su se ljudi odrekli stvari koje (po njihovom mišljenju) onečišćuju dušu i tjelo, u kojima su našli ponovo „sebe“ - ili možda nisu ni postili te su vidjeli korizmu kao i svaki period u godini u kojemu su jefti i pili što žele, a posebno rekli i radili ono što uvijek rade. No, čemu onda korizma? Zašto se odričemo stvari?

Korizma, kao što svi znamo, počinje čistom srijedom (pepelnica) i traje 40 dana, sve do cvjetne nedjelje, ali i veliki tjedan treba vidjeti kao korizmeno vrijeme u kojemu crkva propisuje post, nemrs i ispovijed, da bi u miru sa Bogom i sa sobom mogli slaviti Uskrsnuće našeg Gospodina Isusa Krista.

Tih 40 dana je Isus bio u pustinji, gladan i žedan, čak mu je davao prišao i nudio mu sav svijet, no Isus je se osvrnuo na ono što piše u Bibliji, na Božje riječi i čekalo ga je kraljevstvo nebesko.

Volim se sjećati jedne propovijedi fra Zorana Mandića u Podmilačju, na početku korizme, kada je rekao da bit

korizme nije samo odreći se npr. alkohola i cigara, slatkiša i izlaska, nego da je bit korizme činiti dobra djela, a dobra djela najbolje možemo činiti ako slijedimo ono što je i Isus slijedio, a to su deset Božje zapovijedi. „Ne laži. Ne kradi. Poštuj oca i majku...“ Kad je Isus sa svojim učenicima počeo djelovati po Galileji, Farizeji su ga optužili kako ne poštuje Božje zakone, npr. pranje ruku prije jela da ne bi jeli nečisto i s time prljali dušu i tjelo. No, Isus im je govorio „Ne onečišćuje čovjeka što ulazi u usta, nego što iz usta izlazi – to čovjeka onečišćuje.“ (Mt 15, 11). Što je Isus želio reći?

Za Boga jest važno i lijepo vidjeti čovjeka za vrijeme korizme koji je u stanju odreći se stvari koje sam gore naveo (npr. alkohol i cigare), jer to ojačava tjelo, a posebno dušu sa čime pokazuje da je dovoljno jak i moralan, da u njemu djeluje duh sveti! Ali, za Boga nije toliko važno koliko i što ćemo za vrijeme korizme jesti i piti. Njemu je važno da ćemo slijediti Njegove riječi, da ćemo poštivati oca i majku, da nećemo lagati i pričati loše o drugima i da ćemo voljeti drugoga kao sebe. Idemo li tim putem, putem kojim je išao i naš Gospodin Isus Krist, onda idemo pravim kršćanskim putem, svjetlim putem kojem svi trebamo ići iako je taj put često težak i

trnovit.

Tim putem također ne smijemo ići SAMO za vrijeme korizme, da bi nakon toga opet počeli lagati i vrijeđati, da bi opet izgubili pristup „samom sebi“, svojoj duši. Korizma je tu da bi nastavili ići tim putem, da bi nastavili živjeti moralno i duhom kršćanskim, da bi nastavili „voljeti drugoga kao samog sebe“, nesebično i iz ljubavi. Ne idemo li tim putem, onda je korizma za čovjeka uzalud, onda je uzalud postio 40 dana i noći. Jer svatko od nas je u stanju odreći se nekih nama „potrebnih“ i dragih stvari, posebno u materijalnom smislu, i u određenom periodu. Priznajemo, to nije teško. Ali zna nekad biti teško praštati nekom ili činiti nekome nešto što nije zaslužio, „jer uska su vrata i tijesan put koji vodi u život...“ (Mt 7, 14). Možda smo se i mi nekad nalazili u situaciji kada smo tražili oprost, i bili smo zahvalni Bogu i toj osobi što mi je to nešto oprostila. Upravo to je smisao vjere i jedino na taj način ovaj svijet možemo činiti ljepšim i boljim. U takvom svijetu se lijepo živi ali ne smijemo čekati da tim putem netko drugi krene, i onda tek ja. Mi sami od sebe moramo početi, mi kao Isusovi „učenici“, ići tim putem, činiti svijet boljim, a neće proći mnogo vremena, i drugi će ići tim putem, putem vjere, svjetla i putem ljubavi...

Mateo Topalović (Ćilin unuk)

Kačarev voćnjak

Prije rata naša općina bila je izuzetno bogata nasadima voćnjaka. S ratom mnogi domovi su uništeni, zapaljeni, a neke kulture voćnjaka su potpuno uništene. Po završetku rata «novopridošli» stanovnici kad nisu stizali obrati voće jednostavno su sjekli i odvozili kompletna stabla s plodovima. Svake jeseni i proljeća kod čišćenja i krčenja njiva, pašnjaka ljudi su postali sve više neodgovorni te i ono voćnjaka što je ostalo biva uništeno u vatrenoj stihiji.

Da bi očuvao svoje stare tradicionalne voćnjake pobrinuo se Anto Julardžija – Kačar. Obišli smo ga jedne nedjelje poslije mise da na licu

mjesta snimimo kakve to voćnjake i sadnice ima Kačar. Čuli smo da ima mnogo vrsta voća, mnogo kalemljenih «starih» sorti šljiva, jabuka, krušaka, trešanja, oraha. Čim smo došli odveo nas je u svoj voćnjak odmah iznad kuće. Sve nismo mogli obići. Obišli smo voćnjake najbliže kući, vidjeli njegove sadnice. Tom prilikom nam je rekao da sam kalemljeno voće, da želi da očuva stare sorte krušaka, jabuka i ostalog voća jer često u voćnjacima nailazi na stare primjerke voćaka koje su odavno izgubile formu a plodova ima malo. Iz tih razloga je i krenuo kalemljenjem želeći ih sačuvati. Čak

nam je i donio i prezentirao jabuke koje je jesenas obrao a s ciljem da se uvjerimo kako su očuvane.

Moramo reći da je prisutan trend potražnje za starijim sortama jabuke, krušaka i ostalog voća. Zato vam preporučujemo ako poželite svoje voćnjake obogatiti starijim autohtonim sortama voća obratite se Anti - Kačaru. Cijena jedne sadnice je 7 KM, dođite, posjetite ga, kupite sadnice i poslušajte njegove savjete.

Također ima šljiva, bijelih i plavih (2 km) po povoljnoj cijeni, kao i kajsija i svih drugih vrsta voća po izboru i dogovoru.

Viki

Imena i imendani

Elizabeta je vrlo staro ime, rašireno po cijelome svijetu. Dolazi iz Biblije: tako se zove majka Ivana Krstitelja. Hebrejski Elišeba sadrži dvije riječi: Eli - Bog i šeba - sedam, u značenju Bog je savršenost, Bog je sedmica, Bog je prisega, zakletva. Seba (sedam) sveta je brojka na koju su se ili kojom su se tada zaklinjali. U simbolici brojki sedmica je zbroj 3 (Bog) i 4 (svijet). Preko grčkog (Elisábet) i latinskog (Elisabeth), dolazi do našeg oblika Elizabeta. - Od izvornog pak oblika nastaju brojne inačice: Ela, Eliza, Liza, Elza, Eli, Elica, Elka, Elko, Eta, Beta, Beti, Betika, Lizabeta, Lizika, Lili, Spela, Spelica, Izabela, Jelisaveta, Jelica, Jalža, Jalžabeta... U Engleza Elisabeth, Bess, Bessy, Betsy, Betty, Lizzy, Lily; u Francuza Isabelle, Lisette, Babette; u Nijemaca Elisabeth, Elsbeth, Liesbeth, Ilisa, Ilse, Ella, Liesa, Lia, Sissy; u Čeha Alžběta; u Poljaka Elżbieta; u Mađara Erzsebet, Erzsi. Više je svetica toga imena, ali u običnom kalendaru nalazimo jednu ili dvije.

Sveta Elizabeta Ugarska ili Turinška (Thüringen) kći je ugarskoga kralja Andrije II. Rođena je 1207. u mađarskome dvorcu Saroš. Iz političkih razloga zaručena je još kao jednogodišnje dijete za Ludwiga IV., sina Landgrofa od Thüringije te je već s četiri godine bila dovedena da živi kod obitelji svojega budućeg muža. Ogdajala ju je ozbiljna grofica Sofija. Vjenčala se u četrnaestoj godini. U sretnom, ali kratkotrajnom braku rodila je troje djece: sina i dvije kćeri. Muž joj je umro dok je bio na križarskoj vojni godine 1227. Zbog izuzetne ljepote zavidjele su joj dvorske dame i na različite joj načine zagorčavale život. Elizabeta se stoga više posvetila duhovnom životu i od svojeg imetka obilno pomagala siromahe. Osobno je njegovala i posluživala najteže

bolesnike. Djever ju je otjerao s dvora želeći osigurati nasljedstvo svojem sinu. Oduzeli su joj i djecu. Primljena je u Franjevački red godine 1228. Sve ju je to skršilo te je mlada umrla, u dobi od 24 godine (17. studenoga 1231.). Pokopana je u Marburgu. Smatra se jednom od glavnih svetica Franjevačkog reda. Svetom je proglašena 1235.

Elizabeta je zaštitnica Caritasa, kršćanskih dobrotvornih ustanova. Njoj su posvećene mnoge redovničke zajednice koje su nastavile živjeti u duhu njezine djelotvorne ljubavi prema bližnjemu. Koliko je puku bila bliska njezina dobrotvornost, pokazuju mnoge legende. Jedna pripovijeda da je Elizabeta usred zime izlazila iz dvorca s pregačom punom hrane za siromahe. Susretne je muž i zapita što nosi. Kad je razgrnula pregaču, on opazi da je puna ruža, a kad se sagnuo da je poljubi, ugleda njezino lice preobraženo nebeskim sjajem. - Slika se kao redovnica franjevka. Redovito s pregačom punom ruža, pokatkad i s kneževskom krunom ili okružena sirotinjom, kako im dijeli kruh. U mnogim je crkvama njezin kip ili slika. Kalendarski se slavi 17. studenoga (negdje 19. studenoga). A 4. srpnja slavi se sveta Elizabeta

(Izabela) Portugalska, kraljica, pranećakinja Elizabete Ugarske. Zato ih kadšto i zamjenjuju.

Kći je aragonskog kralja Petra III. rođena u Španjolskoj, udana za portugalskog kralja Dionizija. Umrla 1334. i pokopana u Coimbri. Svetom je proglašena 1625. - Elizabeta, majka Ivana Krstitelja, u kalendaru je 5. studenoga.

Elvira je španjolsko ime, ali mu je izvor germanski. Kažu da dolazi od gotskog imena Alahwara Alwara, sastavljenog od dviju riječi: alo sve i wards -ona koja čuva; dakle čuvarica, stražarica. Drugi tvrde da ime sačinjavaju dvije zapadno-gotske riječi: alah-svet, svetište i riječ wara -čuvarica. Elvira je, dakle, čuvarica svetišta. Treći kažu da je to samo inačica arapsko-španjolskog imena Elvira, a znači kneginja. Ime se iz Španjolske, u vrijeme romantike, raširilo Europom. Poznato je postalo po Molièrovoj komediji "Don Juan", iz Bellinijeve opere "Puritanci", Verdijeve "Ernani" i drugih tadašnjih umjetničkih djela. U kalendaru je 16. srpnja sveta Elvira, opatica samostana Öhren kod Trieru u Njemačkoj, u 12. stoljeću. U nas su od Elvira izvedeni oblici: Elvirka, Elka, Elva, Ira, Irka..

Nastavit će se...

Naši darovatelji

Za crkvu Kotor Varoš

1.	Pero (Marka) Petrušić	100 KM
2.	Ivo (Ilke) Grgić	60 KM
3.	Igor (Ilke) Grgić	50 EUR
4.	Juro (Marka) Stipić	50 EUR
5.	Marko (Perice) Zeba	50 EUR
6.	Pero i Age Zeba	100 HRK
7.	Ilija Zeba	50 EUR
8.	Luka Kovačić	200 KM
9.	Jako Josipović - Čelin	50 EUR
10.	Djeca Marka Pranjčića-Lole	400 HRK
11.	Ivan Šimunović-Cvičko	200 EUR
12.	Ilija Topalović	200 HRK
13.	Andelko Grgić	200 HRK
14.	Pile i Luca Sirovina	50 EUR
15.	Jasmin Davidović	20 EUR
16.	Mijat Zeba	50 EUR
17.	Ivan Sirovina	50 EUR
18.	Manda Marić	200 HRK
19.	Ilija Lukić	800 HRK
20.	Barić Joza	20 EUR
21.	Stipo Šimunović	100 EUR
22.	Marko Topalović-Brzi	50 EUR
23.	Mato Petruši	40EUR
24.	Stipo Marković	35 EUR
25.	Anto Andrijević	50 EUR
26.	Vencil Marić	100 EUR
27.	Ivica (Mije)Petrušić	100 EUR
28.	Slavko Juričević	100 KM
29.	Anto Petrušić	50 EUR
30.	Mara Vilus	50 EUR
31.	Stipo Barišić	50 EUR
32.	Ile Vidić (Bili)	100 EUR
33.	Anto Škrobić	40 EUR
34.	Franjo Topalović	140 HRK
35.	Stipo Davidović	30 EUR
36.	Franjo i Jela Zeba	50 EUR
37.	Perica i Ruža Zeba-Rusov	100 EUR
38.	Pile i Mara Grgić	50 EUR
39.	Krešo Kovačić	50 CHF
40.	Ivan Šimunović-Harambašin	50 EUR
41.	Ivan Lukić-Čivija	50 EUR
42.	Anto Kovačić	50 EUR

43.	Ilija Kovačić	50 EUR
44.	Ivica Petrušić-Rokin	50 KM
45.	Dominko Petrušić-Rokin	200 HRK
46.	Jela i Ivo Vilus	500 EUR
47.	Ljubica Josipović	50 EUR
48.	Stipo (Jozo) Davidović	30 EUR
49.	Veselko Vidović	50 EUR
50.	Zlatko Petrušić-Rokin	50 KM
51.	Vlč. Vjeko Mcštrić	1500 HRK
52.	Ivić Josipović.Nikin	50 EUR
53.	Vinko Stipić	40 EUR
54.	Željko i Ivka Draguljić	100 CHF

Za crkvu Vrbanjci

1.	Joza Barić	20 EUR
2.	Zoran Grgić Ante	100 EURF
3.	Goran Grgić Ante	100 EUR
4.	Željko i Ivka Draguljić	100 CHF

U kruh svetog Ante

1.	Marko Pranjčić Lola	30 KM
2.	Klara Brkić	10 KM
3.	Pile i Luca Sirovina	5 EUR
4.	Ilija Grgić Marka	20 EUR
5.	Nada Tepić	20 KM
6.	Mara Marić	20 EUR
7.	Marko Pezerović	50 EUR
8.	Rozalija Vidović	100 EUR
9.	N.N.	50 EUR
10.	Niko Piličić	20 EUR
11.	Marica Vidović	150 EUR
12.	Kata Petrušić	10 EUR
13.	N.N.	10 EUR
14.	Stipo Davidović +(Caritas 20 Eura)	10 EUR
15.	Franjo i Jela Zeba	15 EUR
16.	Perka Miškić	10 KM
17.	Perka Topalović	10 KM
18.	Marija Vilus	50 EUR
19.	Kata Josipović	500 HRK
20.	Ivana Josipović	50 HRK
21.	N.N.	20 EUR
22.	Ljubica Lovrenović	10 KM
23.	Ratko Jotanović	80 KM

Ljekaruša

U jednom od prošlih brojeva obavijestili smo vas da je u Zagrebu predstavljena nova knjiga „Ljekaruša“ fra Jure Marčinkovića. U njoj se daje pučki prikaz mnogih bolesti i stanja sa savjetima za ozdravljenje uz pomoć biljnih pripravaka, prehrane kretanja i molitve.

Od ovog broja predstavljat ćemo na našim stranicama Glasnika fra Jurinu „Ljekarušu“ s nadom da ćete u njoj naći pomoć za sebe ili svoje bližnje.

Pojmovnik

Kad se u knjizi spominje neki pojam, onda se misli:

Branje- postupak odvajanja, trganja, otkidanja; stabljika i listove biljke bere se prije samoga cvjetanja ili tijekom cvatnje; lisne i cvjetne pupoljke u vrijeme kad nabubre, ali kad su još zatvoreni; cvjetove u vrijeme cvatnje, najbolje kad se tek počinju otvarati; plodove i sjemenje kad su zreli; koru drveća u jesen ili u rano proljeće. Ljekovite biljke treba brati dok Mjesec raste i kad je pun: po danu, po sunčanom vremenu, najbolje između 10 i 13 sati, poželjno nakon tri dana lijepoga i sunčanog vremena. Po svježem i vlažnom vremenu imaju manje ljekovitih tvari i teže se suše. Ljekovite biljke beru se što dalje od prometnica, odlagališta otpada, voćnjaka, polja, vinograda i vrtova koji su prskani i gnojani različitim kemijskim sredstvima. Ne beru se ako su vlažne, zaprašene ili prljave. Zaštićene vrste se ne bere u prirodi, nego ih se, ako je moguće, uzgaja u vrtu;

usp. skupljanje i sušenje ciklus

krug, kružni proces koji se završetkom vraća u početno stanje i počinje ponovno; skup vremena u kojem se uzima kura i u kojem se od nje pauzira

čj napitak od cvijeta, listova, korijena ili ploda raznih biljaka; oparak čša količina posude, obično od stakla, koja služi za piće (vode, vina)

češanj pojedini dio glavice češnjaka, režanj

děkukt v. uvarak12

ekstrakt v. iscrpak

farmakopeja v. ljekopis

mfüz v. oparak

inhalacija udisanje ljekovite pare, unos u dišne putove pripravaka lijekova u obliku pare, tj. vrlo sitnih kapljica hlapljive tekućine, otopine ili usitnjenih čestica

iscjedina tinktura, močevina, nakvasina; pripravak od biljnih ili drugih tvari dobiven ekstrakcijom pomoću alkohola, etera, acetona ili vode, otopina jedne ili više aktivnih tvari, tekućina dobivena od biljaka kao lijek ili kao kozmetičko sredstvo

iscrpak ekstrakt, iscrpina, tekući ili praškasti, odnosno grudčasti pripravak lijeka dobiven vodenim, alkoholnim ili eterskim crpenjem iz tvari biljnoga ili životinjskog podrijetla. Upotrijebljeno se otapalo nakon izvlačenja djelomično ili potpuno otpari.

iscrpina v. iscrpak

juha tekuće jelo dobiveno kuhanjem mesa, ribe ili povrća u vodi, uz različite začine; jede se samo ili uz dodatak ukuhane tjestenine, riže, povrća i slično.

kava napitak pripravljen od samljevenih prženih sjemenki ploda kave ili mješavine koje imaju sličan okus, miris i djelovanje

komuška plod s većim brojem sjemenaka koje su odijeljene u dva pretinca (siliqua)

kra tvrdi vanjski dio na deblu, granama i na korijenu stabla ili grma (drvenastih biljaka) koji se može oljuštiti; vanjski omotač nekih plodova voća, povrća i jajeta, obično savitljiv, koji se ne prelama (banane, lubenice, krumpira), usp. ljuska

koštica tvrdi dio ploda, jezgra u tvrdoj drvenastoj kori ili ljusci u kojoj se nalazi sjemenka; košpica, špica, pica

krema žitka smjesa raznih sastava (nasuprot masti koja je

gusta); koristi se u ljekovite, kozmetičke i higijenske svrhe; nanosi se na kožu

kupelj voda priređena za kupanje (parna, topla, turska, hladna), ljekovito sredstvo poznato od biblijskih vremena (Druga o kraljevima 5, 10)

kpk voda za kupanje s ljekovitim uljima, uvarcima, osvježavajućim pjena (vodena); ljekovito blato, nafta, mineralne ljekovite vode priređene za tretman rekonvalescenta ili u kozmetičke svrhe (blatna)

kura redovito uzimanje lijeka uz primjenu propisanog postupka; poseban način života i prehrane radi poboljšanja ili čuvanja zdravlja; liječenje određenom količinom lijekova ili kakav drugi tretman (vitaminska, za mršavljenje) oporavka u određenom razdoblju i način života koji se s time usklađuje

ljupina ljuska jajeta i nekih plodova (oraha, badema, lješnjaka, kestena); vanjski dio koji nije potpuno različit od unutarnjega, kao kora (krumpira, luka)

ljkopis farmakopeja, zakonski priručnik s opisom ljekovitih tvari (prirodnih i sintetskih), pomoćnih ljekovitih sredstava te s opisom njihove printjene, analize i nadzora

ljuska vanjski, tvrdi zaštitni sloj; omotač nekih plodova i jajeta, obično drobljiv i lomljiv (bademova, orahova, odjaja); lupina

mst pripravak za liječenje mazanjem; gusta masna tvar koja se uzima za liječenje mazanjem (nasuprot kremi koja je žitka); namirnica dobivena topljenjem masnih tkiva životinja (svinjska, gušča).

Nastavit će se...

Zagađen zrak može uzrokovati infarkt

Udisanje sićušnih čestica može izazvati infarkt u roku od dva sata, tvrdi skupina znanstvenika. Veza između zagađenog zraka i srčanih problema već je uspostavljena, ali skupina američkih znanstvenika tvrdi da njihovo istraživanje prvo pokazuje tako brzu reakciju. Istraživači su razgovarali s gotovo 800 žrtava infarkta s bostonskog područja koje su pitali kad su počeli osjećati simptome, prenosi BBC.

Zatim su te podatke usporedili s podacima o zagađenosti zraka u gradu. Rizik od infarkta bio je veći među onima koji su bili izloženi jačoj razini čestica dva sata prije infarkta. Njihov je rizik bio dvostruko veći u usporedbi s drugim osobama – iako čak ni on nije prevelik. Te sitne čestice uglavnom proizvode automobili, elektrane, rafinerije i druge industrije. Profesor Douglas Dockrey s har-

vardskoga medicinskog fakulteta pretpostavlja da su te čestice opasne jer lakše ulaze u plućno tkivo te savjetuje izbjegavanje fizičke aktivnosti na otvorenom pogotovo u vrijeme vrućina.

Klimatske promjene i zdravlje

Klimatske promjene utječu na pogoršanje ljudskog zdravlja, ustvrdio je predsjednik Hrvatskog društva za zdravstvenu ekologiju, Branimir Čvorišćec, na konferenciji o utjecaju klimatskih promjena na zdravlje.

“Promjene klime najviše utječu

na porast srčanih oboljenja, alergije, bolesti probavnog sustava i mentalnih bolesti, karcinoma kože, oštećenja očiju i slabljenja imunološkog sustava”, istaknuo je Čvorišćec. Po istraživanju španjolskih stručnjaka, svaki pad prosječne temperature ispod 4,7° po jednom stupnju

povećava smrtnost od srčanih oboljenja za 2,4%, a porast iznad 25° povećava smrtnost po jednom stupnju za čak 4%

U Hrvatskoj je u posljednjem desetljeću došlo do zatopljenja kakvo nije registrirano otkad se prate meteorološka zbivanja u našoj zemlji, a zadnje četiri godine su najtoplije u posljednjem desetljeću, rečeno je na konferenciji. Prema podacima Državnog hidrometeorološkog zavoda, u Hrvatskoj je u XX. stoljeću porasla srednja temperatura zraka između 0,3 i 0,4°, a do 2030. godine može se očekivati porast temperature između 0,8 i 1,1°. Predviđeno zatopljenje moglo bi utjecati na povećanje smrtnosti od toplinskog stresa i bolesti koje se prenose kukcima, vodom ili hranom.

www.alternativa.hr/component/

Naši darovatelji

Za Glasnik

1.	Mato i Peja Grgić	80 HRK
2.	Ilija Pranjić	20 EUR
3.	Mara Zeba	30 KM
4.	Stipo Davidović	20 EUR

5.	Franjo i Jela Zeba	10 EUR
6.	Marko Kljajić	100 CHF

Nacionalni park Brijuni

Stvoritelj je dio Zemlje naumio oblikovati prema slici Raja. Tako je nastala Istra, nalik vrtu obraslo predivnim drvećem i prostranim livadama, koji oplakuje plavo more i poziva ljude sretnom životu. No ljubomorni vrug uništio je njegovo djelo razrezavši vreću u kojoj je andeo nosio ostatke neiskorištenog kamenja, te se tisuće kamenih stijena prosulo po istarskoj zemlji, zemlji kontrasta, u isto vrijeme pitomoj i surovjoj, plodnoj i škrtjoj, sunčanoj i oblačnoj. Rastuženi anđeli su prikupili djeliće Raja preostale među rasutim kamenjem i zaštitili ih morskim valovima. Tako su nastali Brijuni.

"Brijunsko otočje ili brijunski arhipelag danas svakako predstavlja jednu od najatraktivnijih turističkih destinacija u Hrvatskoj, gdje u okviru tzv. znanstvenog turizma značajno mjesto zauzimaju i paleontološki nalazi tragova kretanja dinosaura, tih veličanstvenih "strašnih guštera" koji su vladali Zemljom oko 160 milijuna godina (od razdoblja gornjeg trijasa, prije oko 220 mil. g., pa do kraja razdoblja krede, prije 65 milijuna godina, kada izumiru."

Nacionalni park Brijuni oaza je veličanstvenog sklada čovjeka, biljnog i životinjskog svijeta. Na Brijunima je upisano gotovo 700 vrsta raslinja, oko 250 vrsta ptica, dok blaga mediteranska klima čini ovo mjesto ugodnim i ljekovitim. Krenuvši iz Fažane, gledana s palube, crta se zelenog otočja pretvara u Veliki Brijun, najveći od 14 otoka.

Brijuni, nadalje, nastavljaju svoju glasovitost političkim aktivnostima maršala Josipa Broza Tita, predsjednika bivše Jugoslavije, koji je na Otočje prvi put stigao 1947. godine.

Uobičajeno kraće upoznavanje Brijuna odvija se turističkim vlakom kroz različite vizure prirodnih ljepota; kroz safari-park, uz bizantski kastrum, rimsku rezidencijalnu vilu u zaljevu Verige, te druge ljepote i znamenitosti uz samu lučicu, uz hotele «Istra», «Neptun» i «Kamen» smješteni su: crkvice svetog Germana iz 15. stoljeća u kojoj se nalazi izložba istarskih fresaka i kopija glagoljičkih spomenika. U blizini je prirodoslovna zbirka, arheološki muzej i izložba «Tito na Brijunima».

Duž zapadnoistarske obale ima nekoliko skupina otoka među kojima je najzanimljivija, najveća i najrazvedenija Brijunska skupina od 14 otoka i otočića površine 7,4 km².

Sadašnje granice Nacionalnog parka utvrđene 1999. godine obuhvaćaju kopno i okolno more s podmorjem te je ukupna površina oko 33,9 km². Dužina obalne linije svih otoka iznosi čak 46,8 km. Najrazvedeniji su Veliki Brijun (25,9 km) i Mali Brijun (8,3 km). Obale su uglavnom niske i kamenite ali lako pristupačne zbog horizontalne slojevitosti stijena, a u nekim uvalama mjestimično ima šljunka i pijeska. Nacionalni park Brijuni obuhvaćaju otoci Veliki Brijun, Mali Brijun, Sv. Marko, Gaz, Okrugljak, Supin, Supinić, Galija, Grunj, Vanga (Krasnica), Pusti (Madona), Vrsar, Sv. Jerolim i Kazada. Geološki i geomorfološki Brijuni su nastavak zapadne "Crvene Istre".

Budući je dubina Fažanskog kanala 12 m, Brijuni su do prije desetak tisuća godina bili sastavni dio istarskog kopna. Otoci su izgrađeni od horizontalnih ili tek malo nagnutih slojeva vapnenca kredne starosti na kojima je mjestimično razmjerno debeli sloj karbonatnog smeđeg tla ili crljenice. Kamen koji pripada toj formaciji bijele je boje, lako lomljiv, mramorne strukture obiluje glinom i kremičnom kiselinom. Tvrd je i daje odličan građevni materijal. Navedene vrijednosti kamena cijenili su i rimski graditelji, a taj je kamen kasnije korišten i za izgradnju mnogih jadranskih gradova. Brijuni su

klimatski dio sjevernog Sredozemlja i nose obilježja zapadnoistarske obale, sa srazmjerno visokom vrijednošću relativne vlage u zraku (76%). Srednja godišnja temperatura iznosi 13,9°C a prosječna godišnja količina oborina 817 mm dok je godišnji prosjek sati osunčanja oko 2350 h.

Ono što je u prošlosti bilo svojstveno brijunskom otočju je osobita biološka raznolikost zahvaljujući geografskom položaju, geološkoj podlozi i geomorfologiji, raznolikosti staništa i otočnoj izoliranosti. Prirodnu biološku raznolikost posebno je još obogatio čovjek svojim tradicionalnim gospodarenjem.

Veliki Brijun kao najveći otok brijunskog arhipelaga koji je dijelom kultiviran u skladni krajolik travnjaka i pejsažnih parkova, sadrži pored izuzetno vrijednih ostataka graditeljske baštine i očuvane vegetacijske sustave zapadnoistarskog klimatskog tipa. Važno je napomenuti da je more gotovo 80% zaštićenog prostora Nacionalnog parka u kojem su sadržani gotovo svi izvorni elementi morskih eko sustava Jadrana.

Otočje je obraslo mediteranskom i sub-mediteranskom vegetacijom, nudeći turistima ugodaje netaknute prirode.

Tragovi čovjeka na otočju datiraju od mlađeg neolita, a među brojnim arheološkim nalazištima, najznačajnije je prahistorijsko naselje na brežuljku Gradina. Tragovi dinosaura, ostaci antike i potonjih vjekova, ljudsko djelo modernih vremena, nastanjaju ove prostore koji svoj novovjekli uzlet poznaju od 1893. godine, djelom «starog Austrijanca», industrijalca Paula Kupelwiesera, vlasnika Otočja. Mondeno ljetovaliste i lječilište najviše kategorije započinje svoj rast, šireći – u vrijeme Austro-ugarske i Italije – glas širom Europe i svijeta, do prekida u godinama drugog svjetskog rata. U zaljevu Verige nalaze se ostaci reprezentativnog ljetnikovca rimskog hrama, a na zapadnoj obali kasnoantički – bizantski kastrum i bizantska bazilika Sv. Marije iz VI. stoljeća.

www.brijuni.hr

SLASTICE

Za ovaj broj Glasnik naša čitateljica i župljanka Klara Nikolić preporučila nam je :

Kolač sa krem bananana

Kora: 6 jaja, 6 žlica šećera, 6 žlica brašna, 6 žlica kakaoa, pola praška za pecivo.

Fil: 3 pudinga od vanilije, ¾ litre mlijeka, 3 žlice šećera, 1 margarin, 10 krem bananica, 100 gr čokolade za kuhanje i malo ulja

Priprema:

Skuhati tri pudinga sa 3 žlice šećera u ¾ litre mlijeka. U ohlađeni puding dodati margarin i umutiti. Bananice izrezati i pomiješati sa filom. Biskvit prepoloviti i nafilovati. Na biskvit staviti čokoladnu glazuru.

Pohovane plaćinke

Napraviti palaćinke od 1 jaja, mlijeka, brašna po potrebi, malo soli i ulje.

Napraviti fil od bijelog pilećeg mesa, crvenog luka, jedan češanj bijelog luka, biber, so, vegeta, ulje.

Za pohovanje: jaja, brašno i prezle. Izdinstati meso, te stavljati na svaku palaćinku po dvije kašike, umotati kao sarmu. Svaku palaćinku uvaljati u brašno, pa u jaje i na kraju u prezle i peći na vrelom ulju. Vaditi na papir da pokupi masnoću.

Palaćinke možete filovati i sa mljevenim mesom na isti način.

Uz ovaj lijepi ručak preporučujemo sok od metvice, odličan sok i još zdravstveno učinkovit, koji se pravi na sljedeći način:

Potrebno je:

- 25 grančica mente (metvice)
- 3 l vode
- 2 kg. šećera
- 3 limontusa

□ Grančice potopite u 3 litara vode i dodate 3 limontusa. Ostavite da stoji 24 sata. Grančice dobro sa listovima istiskajte rukama i procijedite tečnost. Dodajte 2 kg. šećera i miješajte da rastopi. Čuvajte u frižider i rastvarajte sa vodom.

HUMOR.HUMOR.HUMOR.

Sjedi vrana na drvetu, i cijele dane ne radi baš ništa. Kada je mali zeko ugledao vrana, upita je:

"Mogu li i ja sjediti kao ti i da cijeli dan ne radim ništa?" Vrana odgovori: "Naravno, zašto ne."

I tako zeko sjedne na zemlju ispod vrane odmarati se i da ništa ne radi.

Nakon nekog vremena, iznenada, pojavi se lisica, skoči na zeca... i pojede ga.

Pouka priče je: Da bi sjedio i ne radio ništa...Moraš sjediti jako, jako visoko !

Što je vrhunac bankrota??
Kada uđeš u kineski dućan i kažeš:
"Ništa, samo gledam!"

Pitali Mjuju: - Što mislite o zatvorenim bazenima? - Pa mislim da treba da ih otvore da se narod kupa.

Nastavnik povijesti ulazi u učionicu i zatiče u klupama sve đake osim jednog, koji nešto radi u kutu učionice.

-**TI!** Ti što petljaš nešto tamo iza! Reci mi što znaš o francuskoj revoluciji!

-Ne znam ništa...

-**Koje godine je počeo 1. svjetski rat?**

-Tisuću tristo...

-**Sjedi! Jedan! Kako se zoveš?**

-Haris Matabdžija Harić.

-**Pa nema te u dnevniku!** 😊

-Naravno da me nema, mene su poslali da popravim radijator!

HUMOR.HUMOR.HUMOR.

